

MAGYAR KÜRIR.

Nr. 40.

Indult Bétsből, Pénteken, November' 14-dikén, 1828.

B é t s.

Negyednap óta az idő nálunk egészen meglágyult. A' száraz hideget sűrű ködös levegő váltotta fel, melly harmadnapig folyvást a' földre ereszkedvén le, azt eső módjára megáztatta. A' Duna felettébb megapadt; úgy hogy a' Leopoldvárosba vivő Ferdinánd hídja közép kölabának szinte a' talpáig szállott le a' város mellett folyó Duna ága, 's az I-láb mértéken alól van a' víz színe.

O r o s z O r s z á g.

Sz. Pétervárából írják Oct. 28-dikán. Tegnapelőtt az Özvegy Tsászárnénak születése napján szerentsésen megérkezett Ő Felsege az Orosz Tsászár ezen fővárosba dél előtt fél órával. Más nap a' Kazáni Sz. Mária főtemplomában hálaadó foháskodások tartattak Ő Felsegének szerentsésen lett megérkezéséért. A' Tsászárné születése napja innepének örömet sokszorosan nevelte az örvendetes hírnek elterjedése, hogy Ő Felsege a' táborból visszajött. Délben 11 és 1 óra között nagy pompával és harsogó muzsika kísérettel hordoztattak a' főváros tágasabb útszáin az utolsó győzödelmek Jelei: a' megvétetett váraknak 3 vánkósokra rakott kultsai, és a' nyert zászlók. Estve a' főváros fényesen ki volt világosítva; minden útszán ezereként tolongot az övvendező nép sokasága.

P o r t u g a l l i a.

Lisbona. A' Politzia Fő Tisztje egy Rendelést adott ki, mellyet Oct. 15-kén az Udvari Ujság is kihirdetett, hogy minden — akár minémű rangú — személyek kik rendes hivatal, mesterség vagy foglalatosság nélkül, Lisbonában tartózkodnak, 8-ad nap alatt a' Fő városból kitakarodjanak; mert különben úgy fognak tekintetni és büntettetni mint Kóbórlók és Haza árúlok. Ezen Rendelés az Országnak minden más Városaira is ki fog terjesztetni. A' ki, házába bémeri fogadni az olyan embereket, kik itt léteknék okáról igazságot nem tudnak mutatni, birságul a' ház bér esztendei summáját háromszorosan tartoznak letenni, — melly birságnak fele a' Szegények Kaszszájába, fele pedig a' Bójelentőnek és Bírának adatik. Ha pedig a' befogadott Vendég olyan, a' ki Felsegárúlással vádoltatik, akkor a' Házigazdát, az említett Birságon kívül, ugyan az a' büntetés éri, a' melly a' befogadottat illeti. Ezen Rendelés a' Vendég fogadókra is ki van terjesztve.

Az Éjszaki Megyékben újra nagy rendetlenség és háborúság uralkodik. A' D. Pedro követői több helyeken tsátára keltek a' Miguelistákkal. Oct. 17-kén egy Regement küldetett az Éjszakeleti határszélek felé, a' hol (a' mint az Anglus Courier Oportóból vett le-

velek után írja) új zendülés és lázadás támadt.

Dánia.

Fridrik Károly Christian Ö Kir. Hertzegsége Oct. 24-kén, két esztendei távolléte után a' Külföldön, Kopenhágába megérkezett és mind Ö Felségétől a' Királytól, mind Jegyesétől Wilhelmina Kir. Hertzeg Kis-Aszszonytól szíves örömmel fogadtatott. Az esküvés és Menyegző Nov. 1 napján délutáni 4 és 5 óra között fog tartatni.

Oct. 15-kán két Orosz Hadi Hajó, 's Oct. 20-kán újra egy Orosz Linea Hajó és egy Fregát érkeztek Kopenhágába. Oct. 26-kán délután mind a' 4 hajó szélnek ereszté vitorláit és elment az Északi tengerre.

Sárdinai Királyság.

Vogheraban (Piemontban) Oct. 8-kán éjszaka nagy földindulás volt, mellyet az Égnek szokatlan megvilágosodása Keletre, és egy tűzgolyóbis megjelenése előzött meg. A' föld rengés olyan erős volt, hogy a' lakosok egyszempillantásban felébredtek és az útszákra szaladtak. A' föld rázkódás mintegy 20 pertzig tartott. A' Jésuiták Collegiumának egy része és sok nagy házak lerokkadtak, a' templomok megrepedeztek, és minden épületek kisebb vagy nagyobb mértékben megrongáltattak. Ember nem veszett el. — San Paolo nevű faluban egy ház (mindössze az egész faluban 14 van) se maradt meg épen; többnyire majd mind beszakadt és 7 embert eltemetett. — A' lakosok Vogherában Oct. 10-kén tértek vissza házaikba, addig a' nagy félelem és háborodás miatt, a' mezőn tartózkodtak.

Pápa Birtoka.

Oct. 25-kán délutáni 2 és 3 óra között érkezett meg Romába a' Burkus

Országai Korona Hertzeg, a' ki inconnito Gróf Hohenzollern név alatt utazik. Másnap reggel meglátogatta Ö Kir. Hertzegsége a' Szent Atyát, a' kitől nagy megkülömböztetéssel fogadtatott.

A' Frantzia Országai új Követ, Vicomte Chateaubriand Oct. 12-kén volt Ö Szentségénél első audientzián.

Frantzia Ország.

Páris Oct. 30-kán. A' Király Gróf la Ferronays-al a' Külső Ministerrel és Hyde de Neuville Urral a' Tengeri Ministerrel dolgozott. — A' Tudományok Akadémiája, a' megholt Andreossy Generális helyébe Gróf Darut választotta tagjává. — Rayneval Ur, a' ki Gróf la Ferronays távolléte alatt a' Külső Ministerséget vitte, Grófságra emeltetett.

A' Páris útszáin sok részszerént írott részszerént nyomtatott tzedulákat találtak elhányva, a' Politziai katonák, még pedig (a' mint a' Gazette de France erősen állítja) nem egy, hanem több ízben, estvénként. Egygyen ezek a' szavak voltak: „Ha a' Ministerek magokat nem a' törvényes rendhez szabják: úgy az Élelemnek éktelen drágasága miatt a' nép fel fog zendülni“ — Egy másik tzedula pedig a' Státus legfőbb Személyei ellen is fenyegetődzésekre vetemedett.

Szokásban volt eddig a' Párisi városi Tanátsnál, hogy a' Király neve napján az Elyzeum mezején a' nép között enni valót osztogattatott ki. A' Belső Minister ezt eltörlötte, és azt rendelte, hogy az ekképpen kiosztogattatni szokott Ennivaló, a' Jóltevő Intézetek által a' szükségét szenvedő Háznépeknek adattassék.

Páris Nov. 5-kén. A' Király neve napján (Nov. 4-kén) mind a' Száraz mind a' Tengeri Hadi Seregnél számos előléptetések történtek, és sok Generálisok 's

Obersterek keresztet — a' Sz. Lajos Rendjét — nyertek. — Az Alsó Rajnai Megyében, Mühlhausenben, Kereskedési Tanács-szék (Kamara név alatt) állíttatik. — Beranger Ur ellen (a' Chansons inedites Kiadója ellen) a' következő 3 pontokban tette fel a' Királyi Prokurátor a' vádat: 1) a' Kiadó megsértette a' Királyt 2) megbántotta a' Státus vallását 3) vétkezett az illendőség és jó erkölcsök ellen. Ezen három Vádak között a' Törvényszék a' két utolsót kihuzta, és csak az elsőt állította meg; 's a' perbe idézettek (u. m. Beranger Író, Boudouin Kiadó, Fain Nyomtató, Mongier, Lavavasseur és Théry Könyvárosok) a' Fenyítő Politziai Széknek által adattak. Ugyan ezen alkalmatossággal sok otsmány képeket 's metszéseket találtak a' Könyvárosoknál, mellyek részszerént a' Vád alatt álló Könyvhöz, részszerént más ahoz hasonlókhöz voltak készítve.

Az Országlószék egy Biztosságot küld Gibráltárba a' Sárga hideg természetének vizgálására és kitanulására. — A' Biztosság 3 Orvosokból ú. m. Chervin, Brousseau és Louis *) Urakból áll, kik között az elsőt a' Tengeri Minister, a' másodikat a' Belső Minister, a' harmadikat az Orvosi Kar nevezte ki. — Ezen Biztosság a' Gazet-
tének sehogy sem akar tetszeni „Mit keresnek, — azt kérdi, — Gibráltárban ezek az Orvosok? A' Sárga hideg nem új nyavalya; szinte 150 esztendeje, mióta Amériát pusztítja: azolta eleget nézték, vizgálták, 's tanulták. Ha csak az a' kérdés: „ragadó-e' a' Sárga-hideg vagy nem?“ azért kár Gibráltárba

*) Chervin azt hiszi, hogy a' Sárgahideg, ragadó nyavalya; Brousseau azt hiszi, hogy nem ragadó; Louis nem mondja, hogy mit hisz.

fáradni, költekezni. Arra innen hazúlról is meg lehet felelni. Ez a' nyavalya Európában esméretlen volt; egyszer, Amerikából ide hozattatik és elterjed — Következésképpen ragadó természetűnek kell néki lenni. Meg lehet, hogy sokakra, a' kik a' betegek körül forgolódnak, a' nyavalya nem ragad el; de ez a' Pestisben is megesik, és abból a' Sárga-hideg el nem ragadhatását kiokoskodni nem lehet. Nálunk nagyon lábra kapott a' kételkedni szeretés (Scepticismus), az Orvosi tudományban, a' Vallásban, a' Politikában 's mindenben. Ez a' Gibráltári Biztosság, ha ugyan el nem talál oda érkezésével késni, semmi-vel sem fog többet látni, vizgálni, és tapasztalni, mint a' mi már a' Cadixi és Barcelonai Orvosi vizgálatokból tudva van. Bátorokunk azonközben kérdezni, a' helyett, hogy Gibráltárba járunk olyan betegségeknek megszemlélésére, mellyek nálunk nintsenek — nem jobb volna-e' valamivel, inkább azoknak megismerése és kitanulása után látni, a' mellyek nálunk megvannak. Erre ugyan az Orvosi Kar aligha azt nem visszazanozná a' mit Purgon Doctor mondott a' betegének: „Mitsoda? ez már iszonyú orzátatlanság! e' nyilvánóságos pártütés és árulás az Orvosi Kar és Tudomány ellen (crimen laesae Facultatis) a' mit nem lehet eléggé keményen meg büntetni.“ — A' mi Ministereink nagyon gyönyörködnek a' Biztosságokban; ezek veszik őket körül jobb és bal kezefelől. Egyik Biztosság Posta-kotsin utazik, — a' másik, Hajóval mégyen a' Tengeren; egyik az Égyiptomi pusztákon barangol — a' másik, a' Gibráltári Sziklák tetejére iktattatik bé. Társaságok küldetnek a' Keleti és Nyugoti Pestis természetének vizgálására: azomban, szó sints a' Sologne és Tourraine vidékét pusztító ragadó nyavalyáról, sem

arról a' betegségről, mellyben a' Párisban fekvő Katonaságnak egy része elhőlt. A' mi Ministereink, kiknek mindég a' tőlünk távol — meszsze lévő dolgokon jár az eszek, azt a' mesebeli Tsillagvizsgálót juttatják eszünkbe, a' ki a' tsillagok nézésébe elmerülve, a' mi a' lába előtt volt, nem látta, megbotlott — és a' kútba esett.

Spanyol Ország.

Gibráltárból Oct. 14-kén., Rendkívül szaporodván ezen városban naponként a' halottak száma, a' Kormányozó két szekeret tsupán a' végre rendelt, hogy a' holt testet hordják ki. Napról napra mérgesedik az itt uralkodó rettenetes nyavalya természetete. Az őrizeten itt lévő Regementekből is sokan elhaltak. Most már szinte lehetetlen, hogy a' városi felsőség a' mindennapi halottak számát igazán megtudhassa. Sokan a' betegek között magok gyógyítják magokat igen egyszerű házi orvossággal. Az Anglus orvosok eleinte merkurialis v. kényesős szerekekkel és érvágással kezdetek gyógyítani; de már ezekkel egészen felhagytak, és most gyengébb orvosi szereket rendelnek, és himboj olajat (Oleum Ricini). Hármat a' legjobb Orvosaink között, ú.m. egy Anglus, egy Spanyol és egy Izraelita Doctort a' dögleletes nyavalya már elragadott. Lopez Braulio Spanyol Doctor elkapván a' nyavalyát azzal gyógyította ki magát, hogy orvosságot nem vett, hanem szüntelen meleg vizet ivott; a' sárga hideglelés a' famíliájából többeket elvitt, a' felesége pedig a' nyavalya miatt megtébolyodott. Ez a' veszedelmes hideglelés már Murcia Tartományát is kezdi fenyegetni. A' Cadixi újság írja, t.i. hogy minekutánna Torre-Viejóba a' sárga hideg bekapott és abban már egy ember meg is halt, a' Murciai tenger

parttól egy hajónak sem szabad ezentúl a' Cadixi öbölbe bevezetni."

Burkus Ország.

Burkus Kir. General Májor Gróf Nostitz, (a' ki a' mint tudva van a' Mária Tsászárné nevű hajón Ő Felségével az Orosz Tsászárral együtt utazott Várnából Ode ss á b a) Nov. 5-kén Berlinbe haza érkezett.

Déli Amerika.

Hondura (S. Salvadorban) Aug. 2-kán. Az ellenségeskedés S. Salvador és Quatemala között újra elkezdődött. A' S. Salvadori Országglószék egy Nyilatkoztatást hirdettetett ki a' Hondurrai Ujságlevélben, mellyben okait elő adja, a' miért a' Quatemalával szerzett Békesség előpontjait el nem fogadta. — A' háború a' Salvadoriak részéről szerentsésen foly; a' Quatemalai Vezérek Dominguez és Arce Generálisok megverettettek. —

Veracruz Aug. 2-kán Porter Ur az Admirális, hajójáról az Admirális zászlót levette és elbotsáttatását kéri, mivel a' Tengeri Sereg Organisatiója rendkívül rossz lábon áll, és a' Hajós legényeket, kik fizetéseket nem kapják, 's annál fogva tovább szolgálni nem akarnak, tartóztatni nem lehet. A' Hajós Tisztek között sokan követik a' Comodore példáját.

Nagy Britannia.

A' Penendeni Gyűlés leírásával, majd minden nevezetesebb Londoni Ujságlevelek 10 's több árkus-hosszú Columnákat töltenek bé. A' Courier sürgetve kéri a' többi Angliai Megyéket Cornwalltól fogva Northumber-

landig és Carnarvontól Norfolkig, hogy a' Kent példáját kövessék. — Azon beszédek között, mellyek a' Penenden mezején tartattak, a' Shiel Uré legnevezetesebb, a' kinek tiszteletére, azon beszédjéért Londonban az Emancipatio baráti nagy vendégséget készítének. Shiel Urat soká nem engedték a' Gyűlésen szólni. — Lord Winchelsea és Hertzeg New-Castle tüzes beszédeket tartottak a' Kathólikusok ellen. Shiel Úr, minekutánna egynehányszor el hagyta magála' Szólló-helyről tolatatni, elő áll. Az Al-Sherif kérdi tőle: mit keres Irlandus létére a' Kent Megyei Gyűlésen? Shiel Ur felel: „Én a' Megyebéli Szabadosok közül való vagyok, nékem itt birtokom van“ (még pedig nem zálogba vetve mint sokaké! kiáltotta Cobbet Úr). Erre rémítő lárma lett; a' sokaságnak egy része Eljent kiáltott neki, a' másik rész pedig: „le vele! levele, a' sáppadt képű gaz emberrel! A' „Towerbe vele! Eredj haza pártütő! „Félre a' piatzokon kiabáló néptsalóval, „néptsábítóval!“ — Shiel Ur egy tapodtat sem mozdult. Végre a' Fő-Sherif megszóllalt: „Kérlek hallgassátok ki az egyik Félt, szintúgy mint a' másikat“ — Tsendesség lett. Ekkor Shiel Úr elkezdett szólni: „Én, ama Szigetnek fiaí közül való vagyok, mellyet a' Természet megáldott — de a' kik rajta uralkodnak — megrontattak 's megnyomorítottak. És ezek az Uralkodók, Anglusok! — Én, azt a' hitet vallom, mellyet a' Ti Polgártársaitok között 7 millió tart, és a' melly, a' ti Öseiteknek is vallása volt. Én, a' Katholikus Egyesületnek tagja, és — egy vagyok azok között a' kiket Ti Irlandia Lázasztóinak neveztek. Nékem előre megmondták, hogy Ti engem nem fogtok kihallgatni; de én azt feleltem, hogy Ti An-

glusok vagytok, a' kik hallatlanul engem nem kárhoztattok. — Anglusok! Én nem azért jöttem ide, hogy véletek Vallásos vetélkedésekbe ereszkedjem; 1828 ban nints ideje közép időbeli Oskolai Szóvitatásoknak: de némelly igazságtalan vádakra felelni kötelességemnek tartom. — Azt mondjátok, hogy én Bálvány-imádó vagyok. Én nem vagyok; de ha a' volnék is, azzal még rosszabb Polgár nem lennék — 's nékem jussom van, ha meggyőzöttetésem hozza magával, annak is lenni; azért nints Tinéktek jussotok engem elnyomni. Azt mondá Lord Winchelsea és Hertzeg Newcastle, hogy az én Vallásom, rabszolgáknak való Vallás. De ha vannak Kathólikus Despoták, találkoznak Protestansok is. Azomban, ki adta Néktek a' Szabadság erős paizsát, a' Juryt? Alfred Király. Ki tsikarta ki ama Tyrannustól a' hatalmas — és hiszem az Istent, örökös — Charta magnat? Runneme de Bárók, Langtonnal az Érsekkal, a' kinek fejét Katholikus Érseki süveg fedte. Ki engedte a' népnek azt a' just, hogy maga határozza meg az adót, mellyet fizet? I Eduard. — A' Hertzeg (Newcastle) talán azt hiszi, hogy Alfred, Eduárd, 's a' Runneme de Bárók Protestansok voltak?.... Anglusok! A' ti szabadságtoknak szerzői, ama nagy emberek mind, ugyan azon oltár előtt hajtottak térdet, mellyet ma a' Hertzeg (Newcastle) Rabszolgaság Oltárának nevezett előttetek. Ne nevezzétek kérlek! a' ti Atyáitoknak Vallását Rabszolgaság anyjának.... Vessetek egy pillantatot a' Katholikus Déli-Amérikára a' hol egyik szabad köz Társaság a' másik után emelkedik és a' szabadság zászlója lebeg az Andes Hegyek tetejéről. Mondjátok engem akárminek, — mindent elfelejtek — tsak rabszolgának ne mondjátok; ne hidjétek, hogy én egy Tyrannus előtt

leborúlok. Senki sem ég olly eleven tűzzel a' szabadságért, mint az Irlandus, de nem is érdemli meg senki azt jobban, mint ő. Minden nagy nevű Ministerek és Törvénytudók, kik 50 esztendő óta, e' hatalmas Ország kormányján ültek, — bár meily különböző gondolkozásúak voltak is egyébaránt, — ebben egyet értettek, hogy Irlandiát szabaddá kell tenni. A' sokak között én tsak hármat említek: Burke, Pitt, és Fox egymással mindenben ellenkeztek, tsak itt értettek egyet.... Tsak képzeljétek, ha itt Angliában egy, két száz ezer Presbyterianus Titeket éppen abban az elnyomattatásban tartana, mellyben az Irlandiai Protestánsok az Irlandiai Katholikusokat tartják; ha látnátok, hogy a' Ti közületek való derék emberek a' Képviselek házából kirekesztetnek, az Ország régi Nemessei a' Lordok Házából kiűzöttetnek, Hivatalokra benneteket fel nem vesznek: ugyan mondjátok-meg, mit tsinálnátok? Miképpen fogna Titeknek esni; ha a' különböző Hitűek számára templomokat és kápolnákat kellenék emelnetek és dézmákat adnotok? Hát még, — mind a' mellé — a' nagy megvetetés, nyomattatás, igazságtalan bánás, 's a't.... Ti minket Papok szolgáinak neveztek. Én bizonyossá teszlek Titeket, hogy mi semmi járom alá meg nem hajlunk. A' minap, Tipperaryban elakarták a' Papok szellesszeni a' nép gyűlését: de megmondák nekik, hogy a' magok dolga után lássanak, 's menjenek haza a' Breviariumot forgatni. De talán azt gondoljátok, hogy a' mi dézmát eddig a' Ti papjaitoknak adtunk, azt ezután a' magunkénak fogjuk adni, és ennek gazdagságát, amannak romlására építeni: megsalatkoztok. Az Irlandiai Katholikusok jól tudják, hogy ha az a' hatalom és gazdagság, mellyel most az Anglikana Egyház bír, az ő Papjaik-

nak adódnék: akkor azokból megromlott: feslett erköltsű korhely Prebenda-húzóknak lennének, a' kik magokban felfuvalkodván, Papi göggel megtelve, a' fajtalanóságokban elmerülve — mint megannyi megtestesült Ellen-mássai (Contre Copie) az Evangyéliom szegény és egyszerű Hirdetőinek, — az alsóbbakat lábaikkal tapodják a' Nagyoknak és gazdagoknak tsuszva mászva hízelkednek, 's a' Politikában Rabszolgák, a' Hitben Tyrannusok, Oszlopos tornáztú Palotákból hirdetik az alázatosságot, dúsgazdagon rakott asztalok mellől prédikálják a' mértékletességet, fényes hintókból kelnek ki a' pompázás és fennhéjzás ellen, és a' gyönyörűségek virágos útjáról mutatják a' Mennybe vívő tövisszes utat. Az Irlandus később még egy másik milliom Hód szántóföldet adni a' Protestans Püspököknek, mint sem hogy szegény és egyszerű Papjainak a' gazdagság és hatalom által való megromlását és elfajulását lássa..... Azt is hallom vala mondatni, hogy a' Katholika Vallás türedelmetlen, üldöző Vallás. Az igaz, a' volt; de mindenik Vallás a' volt, ha hatalmasabb lehetett. Az idővel együtt megváltoztak az emberek. Azokon az útszákön, a' hol hajdan a' Bertalan éjtszakai vér folyt — most kezet fogva járnak a' Hugonották, Katholikus Hazaffi társaikkal az Ország Házaiban, sőt magában a' Kabinétben is Frantzia Országban Protestansok ülnek a' Katholikusok mellett. Egész száraz Európában áll a' lelkiismeretbeli szabadság; magában Romában háborítottatás nélkül gyakoroltatnak a' Ti Vallástoknak egyszerű Rendtartásai. Magyar Országban, Burkus Országban, Hannoverában — halljátok meg Brunsvikok! Hannoverában is — a' Katholikus Bavariában és egész Német Országban egyenlő jussokkal bírnak a' Különböző Vallástételű Keresztyén Fe-

lekezetek. Hát Egyedül Anglia akar e' hátra maradni? Hazámnak, a' boldogtalan Irlandiának nevében kérlek Titeket Kent Megyei Férfiak! Engedjétek, hadd menjek én vissza Irlandiába Testvérjeimnek meg mondani, hogy az Anglusok, a' Protestánsok megnyitották szemeiket Irlandia szenvedésére, és mikor azt látták, szívek megindulván megszánták" — (A' Beszélő az Emancipationisták hangos örömszavai és tetszést jelentő kiáltásai között szállott le a' Szólló helyről).

London, Nov. 1. napj. Augusta Kir. Hertzeg Aszszony Oct. 31-kén mezei jöszágából Frogmoreból a' Fővárosba jött és a' St. James Palotába szállott. — Hertzeg Wellington Strathfieldsayba ki ment. Peel Ur az Atyja jöszágából Londonba vissza tért. —

Azon adósságoknak, mellyeket Anglia Spanyol Országon keres, számbavételére és felsummázására — a' két Udvarek között Egyességszerzés köttetett, mellyet egy részről Gróf Aberdeen, más részről Gróf O'fallia irtak alá. —

A' Tower szomszédságában építetett új Docke (Docke vagy Docks, így neveztetik a' Kikötőkben a' Hajók építésére 's a' régiék igazítására rendeltett Hely) Oct. 25-kén megnyittatott. Ezen új Docke, Katalin-Docks-jának neveztetik, mivel azon Helynek mellyen fekszik, egy része a' Katalin-Ispolyáé volt; felállítása, 13 milliion pengő forintba került. Az, ez előtt ugyan ezen a' helyen álló, de azután megvásárlott és lerontott Házak száma 1250-re megy, mellyekben 11,500 lélek lakott vala, kiknek számára új Házak a' város keleti részén emelkedtek. A' Docke építését 1827-ben Május 3-kán kezdték el, és azolta mindennap 2,500 napszámot dolgozott rajta.

Legújabb Portugalliai Tudósítások.

Lisbonából jött levelek szerént, a' Constitutio védelmezésére, minden felkelnek fel a' nemzeti seregek tsapatjai; és ezek már Oportót is kezdik fenyegetni; mellynek Kormányozója egy regiment gyalogságot küldött ki azoknak feltartóztatására, míg több segítsége érkeznek. Villa-Realt az Insurgens Constitutionalisok már valósággal elfoglalták, és az ott lévő tömlötzökből, 's fogházakból minden rabokat és Státus foglyokat szabadon bocsátottak. Észre lehet már is venni, hogy némelly regementek között sokan a' Don Pedro felekezetével tartanak alattomban, 's nem bátorságos öhet azok ellen küldeni, a' kik már tsak Vezér hijjával vannak.

J e l e n t é s.

a' Tudományos Gyűjteménynek 1829-dik esztendei Folytatásáról.

Midőn a' TUDOMÁNYOS GYŪJTEMÉNY' Tizenharmadik évi Folytatását jelentjük, már sokkal ösmeretesebb a' Nemzet előtt, hogy sem hosszas ajánlatokra szüksége volna. Ha a' Tudományos Gyűjtemény' tizenkét esztendős pályája' folytában valamit derített a' nemzeti nyelven, ha nevelője volt serdülő elméknek, ha — a' mi tagadhatatlan — az olvasási tsüggedező kedvet első éveiben majd egyedül tartotta fenn, már ez által is annyira ajánltathatik, hogy, biztos remény maradván nevedhető tökélyesedése felől, minél nagyobb részvételre méltán számot tarthat.

A' mit még említenünk kell, először azon kérelem az Olvasókhoz, hogy körülállásainkhoz mérjék a' közlött, 's közlendő darabokról ítéleteinket, 's

annak meggondolásához, hogy írók hiával vagyunk; másodsor a' buzgó Hazafiakhoz, kik eddig munkás részt vettek a' Tudományos Gyűjteményben, sőt mindazokhoz, kik előmenetelünket lelkesen ohajtják, részint szíves köszönet a' már közlöttékért, részint felszólítás, hogy munkáikat tőlünk meg ne vonják. Ha az elmék, kikben a' tehetség vagy szűnyad, vagy henyél, munkára serkennek, mi bőség áradhat ránk mind abból, a' mi nek most szűke miatt akadozunk? Az északi Amerikába vándorlott Németeknek 28 újságaik vannak, mi olly régi lakói Europa' boldog vidékének, 's nem is olly tsekély számuak, hogy azokat legalább is háromszorta felül ne haladnók, mi Magyarok egyedül maradnánk e' a' többi világtól olly hátra, hogy mindössze is öt hat időszaki írást fenn nem tarthatnánk? Mert végre is ki fog vádoltatni, ha Folyóírásaink vagy egészen megszűnnek, vagy aljasodnak? Bizonyosan nem más, mint a' Nemzet: a' Nemzetből kell az íróknak előállani, a' Nemzetből az Olvasóknak is, 's akár az írók szűke, 's hibái miatt fogyjanak meg az olvasók, hideg részvétlensége miatt tsüggedjenek az írók, mind ezen különbség a' dolgon nem segít; ha csak az együtt, és özsze dolgozásnak, az írók 's olvasók költsönös részvételének szükséges gondolatját nem kelti fel bennünk, hogy az által a' Nemzetről a' szégyen és homály elháríttassék. Talán nem tsalódunk, ha véljük, hogy az idő ezt a' szükséges gondolatot már érlelni, 's e' kedvező pillantatban legyen 'szabad a' Tudományos Gyűjteményre nézve is reménylenünk, hogy mind az Olvasók, mind az Írók részéről pártfogókat lelend.

Nagysága, elrendelése a' Tudományos Gyűjteménynek és a' vele járó „Köszorú,” vagy Szép Literaturai Ajándéknak ezentúl is meg marad.

Előfizetni lehet a' Kiadóknál, Petrózai Trattner János M. és Károlyi Istvánnál Pesten, vagy a' Ts. Kir. Posta Hivataloknál, nem különben azon buzgó Hazafiaknál is a' kik az előfizetést eddig is beszédni méltóztattak.

Az előfizetés egész esztendőre postán 18 for. V. Czéd. (és nem több) mivel mind a' Felséges Aerarium' postaportója mind pedig a' Ts. K. Posta Hivataloknak úgy neveztetni szokott emolumentuma Budán és Pesten fizettetnek le. Helyben pedig, vagy a' ki alkalmazottság által viteti el a' köteteket, 14 for. V. Czéd. Egyszer'smind arra is figyelmessé teszik a' kiadók a' T. T. Olvasó Közönséget, hogy ha valamely kötet rendszeren kézhez nem jöne, arról annak idejében hírt adni méltóztassanak, hogy a' hibát helyre lehessen hozni.

Költ Pesten, October 30. 1828.
Petrózai Trattner Ján. M.

és
Károlyi István, Kiadók.

Vörösmarty Mihály
Redactor.

A' pénz folyamat Nóvember 13-dikán;
közép ár:

A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji	95
Az 1820-béli sorsosok,	155 3/5
Az 1821-béli hasonlók,	124
Bétsvárosa 2 1/2 p. Centes Bankó Obligátzióji, 48 1/2 for. keltek, mind Conv.	
A' Bank-Aktziák keltek 1085 forinton	
Conv. Pénzben.	